

Vi vil genfortrylle folkeoplysningen

Hvilke nye tendenser ses i aftenskolen?

Kloden kalder – hvad svarer Fora?

Uendelige verden

Af Karen Maigaard, landsformand

Ken Follett skrev romanen ”Jordens Søjler” i 1989. Det år, Berlinmuren faldt – og vi troede, at nu gik vi ind i en ny tid. Ingen kold krig, ingen verden delt op i to. Kort sagt en fredeligere verden. Hvor skal vi nu finde de nye tendenser? Vi ser dem i vore egne handlinger. Holder vi fast i traditionerne, eller fornyr vi dem? Jeg ser tendenser til, at vi fornyr dem. De nye generationer arbejder også med klima, mad og forbrug, krig og fred. De ser igen på, om grundlaget for vores demokrati holder. Grundloven fra 1849 tog ikke hensyn til jordens tilstand. Nu ser de på et gaiakrati. Vi eksperimenterer alle med udtryk og påklædning, men kan samtidigt blive forvirrede over, når vores sundhedsminister optræder som DJ og juraprofessoren som queer. De flydende grænser gør det både lettere og sværere at manøvrere i vore dage. Hvilke nye tendenser vil holde?

”Jordens søjler” og efterfølgeren ”Uendelige verden” handler om at bygge katedraler og organisationer. Lad os derfor se på de

arkitektoniske fyrtårne lige nu. Hvor er de? De er i skolebyggerierne, hvor arkitekterne følger de pædagogiske tendenser i tiden. Det gjorde de før – og nu, hvor skolen bliver skabt til differentieret undervisning, og de traditionelle klasseværelser bliver udfordret. Nu tænkes fritidsordninger ind, skolerne får store rum, hvor børnene kan blive introduceret, og så mindre rum og værksteder, hvor fordybelsen kan finde sted. Skolerne vil bruge uderummene aktivt, så legepladserne er placeret i centrum. Byggerierne bliver inspireret af begrebet den åbne skole og vil ikke have hegn omkring. Vi vil det åbne samfund, som grundlæggende bygger på tillid – og det skal stederne danne rammerne for.

Stedets betydning bliver tydeligere i fremtiden. Uddannelsesstederne bliver fremtidens katedraler.

De skal kunne bruges i 1000 år og være fleksible, så de ikke fastholder traditionen – men fornyr den.

Fora
Gammel Kongevej 39G
1610 København V
Telefon 3393 0096
www.fora.dk
info@fora.dk

Forsidefoto:
Kulturdebathuset
Søttrup.

Redaktion

Bernhard Trier Frederiksen,
ansvarshavende
Louise Albers, redaktør

Layout

Tina Christoffersen / Grafikonfetti

Tryk

Clausen Grafisk

Oplag

1.000

Alle kan indsende relevante indlæg til medlemsbladet. Redaktionen forbeholder sig ret til eventuelt at forkorte uopfordrede indlæg. De synspunkter, der udtrykkes i bladet, er ikke nødvendigvis Foras.

Fotos er Foras egne, medmindre andet er angivet.

Eftertryk tilladt med tydelig kildeangivelse

Næste deadline

1. september 2022

Tryksag
5041 0826
Scandinavian Print Group

- 2 LEDER**
Uendelige verden
Af Karen Maigaard, formand i Fora.
- 4 PORTRÆT**
Vi vil genfortrylle folkeoplysningen
Hans og Kisser har om-dannet en gammel kirke til KulturDebathuset Søttrup: Et velbesøgt forsamlingshus for oplysning og underholdning, hvor mennesker kommer fra nær og fjern.
-
- 8 Livsnerve i Kerteminde i mere end 50 år**
Gennem mere end 50 år har Ib Solvang været livsnerve i Kerteminde.
- 9 LANDSMØDE**
Foras bestyrelse
Velkendte ansigter og nye kræfter fra hele landet udgør Foras nyvalgte bestyrelse. Blandt dem er Foras nye næstformand Elsebeth Gerner Nielsen.
- 10 Fra tanke til handling i en bæredygtig retning**
Fora har længe arbejdet med bæredygtighed, og i foreninger og skoler skyder der hele tiden nye tiltag op.
- 11 "Det bedste ville jo i virkeligheden være at gå hen og begrave mig selv med alt det CO², jeg udleder"**
Anne Vinter, som er underviser i Fora Fritid er en af Foras ambassadører for eksperimentet Bæredygtig Hverdag.
-
- 14 INTERVIEW**
Hvad hvis aftenskolen var i beta konstant?
Seniorrådgiver Nicklas Larsen fra Institutet for Fremtidsforskning giver sit bud på, hvilke tendenser aftenskolen bør have fokus på for fremtiden.
- 16 VOXPOP**
Hvilke nye tendenser ses i efterårets aftenskolekatalog?
Konsulenter fra oplysningsforbundene giver deres bud på efterårets kursus-tendenser.
- 18 INTERVIEW**
Stedet betinger, at vi først kan være, for derefter at skabe rum til at vi kan lære
Rasmus Kolby Rahbek, der beskæftiger sig med stedets betydning for pædagogik, dannelse og læring, om hvad sted er og hvad det betyder for mennesker.
-
- 20 Ligestilling mellem kønnene**
Podcast er et medie, der stadig får flere tilhængere og Odense Aftenskole har slået sig på den tendens. Jette Melgren har produceret en podcast, der omhandler det femte verdensmål: Ligestilling mellem kønnene.
- 22 Hvem er danskerne, og hvordan engagerer vi dem i omstillingen til et bæredygtigt samfund?**
Ny analyse fra DeltagerDanmark hjælper os med at forstå danskerne, så vi nemmere kan engagere dem i en mere bæredygtig retning. Mere fokus på målgruppen er en tendens, der er kommet for at blive.
- 23 KLUMMEN**
Kloden kalder - hvad svarer Fora?
Af Lone Belling, foredragsholder, forfatter og indehaver Liv & Lederskab.
- 24 Stort & Småt**

PORTRÆT

Vi vil genfortrylle folkeoplysningen

I 2017 finder Hans og Kisser Grishauge en nøgle i en kirkedør. Det starter med en snak med den tidligere organist om en idé til en koncert i kirken. Siden er det kun gået fremad, og i dag har Hans og Kisser, sammen med Aase og Kaj, Dorit og Sven, og Carsten, overtaget kirken og omdannet den til KulturDebathuset Søttrup, et velbesøgt forsamlingshus for oplysning og underholdning, hvor mennesker kommer fra nær og fjern.

Af Molly Depenau Christensen, kommunikationskonsulent i Fora

Den gamle grundtvigske frimenigheds kirke i Hornum i Vesthimmerland har stået tom i syv år, da Hans og Kisser Grishauge og syv andre fra foreningens bestyrelse får øje på nøglen i døren. "Man kunne bare gå ind," griner Kisser. Gennem mange år har hun og hendes mand, Hans, stået side om side som både ægtefolk og kolleger. Først på en højskole, dernæst som forstandere på en efterskole, og så på Vartov i København, indtil de efter godt 26 år flytter tilbage til Vesthimmerland i 2015.

Fra kirke til kulturhus

Det tager ikke lang tid for Hans, Kisser og bestyrelsesmedlemmerne at se potentialet i kirken, efter de har opdaget den i foråret 2017. Sammen får de hurtigt talt sig varme på ideen om at stable et arrangement på benene. Så de henvender sig til forkvinden i frimenighedens bestyrelse, og spørger, om de må arrangere en koncert. Svaret bliver et stort ja, og samme år får de en spilleaftale

i hus med musikeren Peter Bastian og hans orkester. Peter Bastian blev desværre syg, men orkestret kom og spillede. "Det blev en rigtig fin koncert, og mange mennesker dukkede op," siger Kisser. På det tidspunkt stod kirkerummet stadig som det gjorde, da vi opdagede det. Vi sad på kirkebænkene alle sammen".

Det første år huser de tre koncerter. Året efter bliver sommeren brugt på fornyelse. Kirkerummet tømmes og indrettes i stedet med nyt gulv og små borde fra den lokale snedker. Stole, service, glas og tallerkener køber de i genbrugen eller medbringer det hjemmefra. De får også et køkken ind, så der nu kan arrangeres fællesspisninger og serveres kaffe. Det eneste, der får lov at blive, er det gamle alterparti af billedhuggeren Erik Heide. "Fordi den er et kunstværk i sig selv".

"Et eller andet sted i vores bevidsthed lå tanken, at når man i København kan lave kirker om til kulturhuse, så må man da også kunne i Himmerland," siger Hans.

Og de to lægger ikke skjul på, at samarbejdet og sammenholdet i bestyrelsen er alfa-omega: "Ingen af os kan undværes, for vi kan alle sammen noget forskelligt og vi tager os alle af forskellige ting," fastslår Kisser.

Hans er den, der står for at lande aftaler og lave arrangementer. Kisser fører regnskab, og kommunikerer ud til medlemmerne. Svend, der er formand, hjælper til med arrangementer, passer kirkegården og laver en masse praktisk. Carsten og Kaj er dygtige med hænderne, og kan gøre alverdens ting med dem.

Og så er der Åse og Dorrit. De er ”fuldstændigt uundværlige” til afvikling af arrangementerne, og hjælper når huset ”en gang imellem skal gøres rent, og der skal bages kage”, siger Kisser.

”På den måde har vi alle sammen nogle funktioner, og det ville slet ikke fungere, hvis vi ikke stod sammen. Det sjove er, at vi snakker slet ikke længere om, hvem der gør hvad, for vi gør det bare.”

”Ja,” bekræfter Hans. ”Vi brænder for det her på forskellige måder. Men fælles er, at vi gerne vil genfortrylle folkeoplysningen, så folk har lyst til at komme og blande sig i debatten og i demokrati og dannelse. Alt det, der er oppe i medierne indimellem.” Interessen blandt borgere i og omkring Vesthimmerland var der fra begyndelsen. Hans og Kisser har også oplevet, at nogle lokale lige skal overtales til at komme på besøg, fordi huset var en frimenighedskirke før omdannelsen.

”Det har været lidt spændende at se folks forskellige reaktioner på vores projekt”, siger Hans. ”I en lille landsby med to kirker, kan det være en kompleks affære, hvor den ene gruppe mennesker aldrig kunne drømme om at sætte foden i en frimenighedskirke, og den anden gruppe har det ligesådan med folkekirken. Sådan har det historisk set været i mange sogne, hvor der er opstået grundtvigske frimenigheder. På den måde opstår der nogle skel”, fortæller Hans, og fortsætter:

”Efter vi har lavet kirken om til Kulturhus har jeg talt med nogle, der er kommet til vores arrangementer, som med et glimt i øjet har sagt til: ”Ja, her har vi aldrig været inde før. Her kunne vi ikke drømme om at komme”.

Det nytter at søge støtte

At omdanne en gammel kirke til forsamlingshus med nye aktiviteter og målgrupper er en spændende udfordring og skaber et godt fællesskab. Det har været nødvendigt for bestyrelsen at søge støtte fra puljer og fonde.

”Det er mig, der sidder og padler rundt i fonde og midler”, siger Hans. ”Indimellem får vi hints her og der, om, hvor vi kan søge. Efterhånden blev jeg trænet i det”.

Han har et godt råd til andre: ”Vi har fået mange forskellige fonde, men man skal huske, at der bliver søgt rigtig mange, og at der jo også er mange afslag imellem. Man skal bare hænge i.”

”Vi brænder for det her på forskellige måder. Men fælles er, at vi gerne vil genfortrylle folkeoplysningen, så folk har lyst til at komme og blande sig i debatten og i demokrati og dannelse.”

Kommunen er nogle af dem, der har set på projektet med blide øjne, fortæller Hans og Kisser. ”De gange, vi har søgt midler, har de hjulpet os. Da der var hul i taget over alteret, gav de 75.000 til at

reparere det. Og en privat lokal borger donerede 45.000, så vi kunne få sat varmeanlæg ind”.

En af de helt store puljer, huset har modtaget støtte fra, er Nordea-fondens ”Her bor vi”-pulje. Det gamle hus trængte grundigt til et nyt tag og renovering af facaden, så Hans satte sig ned og beskrev i detaljer, hvordan fugerne faldt ud og hvad, de manglede hjælp til, for at kunne lave nyt tag. ”Det tog smadderlang tid at skrive den ansøgning, men vi fik jo så også en halv million, så vi kunne komme rigtig godt i gang. Håndværkerne er nu i gang med at lave nyt tag og ordne ydermurene. Det er fantastisk – det bliver så flot”.

Ønsket om et samlested

Om drømmen om at lave et kulturhus, fortæller Kisser, at den er spiret ud fra et ønske om at have et sted for folkeoplysning og underholdning, hvor man kan mødes, spise sammen, blive klogere og have det sjovt sammen:

”Men det er ikke fordi, vi har lagt en fast plan for, hvad der præcis skal foregå, for vi er faktisk ret åbne for det meste”, siger hun.

Aktiviteterne – der indtil videre har inkluderet foredrag med navne som Jeanette Varberg, Kristian Jensen, Sven Brinkmann, Tor Nørretranders og Mickey Gjerris – kører for fuld hammer og har givet Hans og Kisser en idé om, hvem det er, der kommer i huset.

”Der kommer mennesker fra mange forskellige egne i kommunen og også længere væk fra”, fortæller Kisser, og Hans fortsætter:

”Det er faktisk ikke borgerne i Hornum, vi ser mest til. Måske er det fordi, det er nyt. Måske er det svært at rive folk ud af deres gamle vaner”.

Selvom borgerne i Hornum ikke er en helt fast bestanddel af huset endnu, skorter det ikke på den lokale interesse.

”Sidste år havde vi kunstudstillinger hen over fire sommerweekender, hvor vi opfordrede lokale kunstnere til at komme og udstille. Der kom faktisk en del med deres ting, og der kom også en god del og så værkerne. Jeg tror, at det var en god lejlighed for mange at se huset”, siger Kisser. ”En god måde at indvie det på.”

Flere i bestyrelsen kendte hinanden før de begyndte at arbejde sammen i huset. Det har skabt et helt særligt sammenhold, hvor alle bidrager med forskellige kompetencer, som til sammen går op i en højere enhed.

At ramme og rumme bredt

Det er vigtigt for Hans og Kisser, at kulturhuset benyttes af forskellige aldersgrupper. De bruger lokalmedierne til at sprede ordet, og de er gode til at skabe relationer i kommunen. Det har blandt andet ført til et arrangement med den lokale folkeskole, hvor eleverne lavede forskellige aktiviteter udendørs. Blandt andet var der en klatrekonkurrence i et af kirkegårdens største træer. Bagefter kom eleverne ind og så værkerne i kirken lavet af de lokale kunstnere.

“Det var en måde at åbne for den yngre generation”, fortæller Kisser. “For at den målgruppe fik øjnene op for, hvad der sker i vores hus, og at der også er noget for dem”.

“Vi taler selvfølgelig også om generationsskifte”, byder Hans ind. “Den yngste i bestyrelsen er 52, der er to på 80, resten i 70’erne”.

Blandt andet derfor har de allerede haft en del samarbejder med forskellige institutioner med et børne- eller ungerettet fokus. Det gælder både gymnasier, en efterskole og musikhuset ALFA i Aars. Sidste år arrangerede de en børneforestilling med Teaterforeningen.

“På den måde hjælper vi hinanden, samtidig med, at vi skaber opmærksomhed omkring vores eget tilbud og viser, at vi rammer og rummer bredt”.

“Vi tror, det er vigtigt, at de forskellige kulturinstitutioner i kommunen samarbejder,” fastslår Kisser og fortæller, de også har samarbejdet med menighedsråd og Erhvervslivsforeningen. “På den måde hjælper vi hinanden, samtidig med, at vi skaber opmærksomhed omkring vores eget tilbud og viser, at vi rammer og rummer bredt”.

I en periode var KulturDebathuset heldige at få lov til at have kunstner Jens Galschiødts isbjørneskulptur udstillet foran huset. Kunstværket hedder “Unbearable” og er en kommentar til, hvordan vi behandler naturen og klimaet.

Netop derfor har Kisser også gjort meget ud af at starte et nyhedsbrev. Hun har efterhånden 500 abonnenter. “Det handler om hele tiden at tænke på, hvordan og hvor, man fanger folk”, siger hun. Derfor har de også prioriteret at få professionel hjælp til at lave en indbydende hjemmeside, der er nem at finde rundt i, og som ser lækker ud.

Man skal ikke lade sig skræmme

At drive et kulturhus er spændende og sjovt, men også et stort arbejde. “På mange måder kan det sammenlignes med at drive en virksomhed”, siger Kisser. Man har de samme forpligtelser over for offentlige myndigheder, vi har vores aktiviteter og kirkegården, der skal passes og holdes ved lige.”

Hans bryder ind:

”Det er rigtigt, hvad Kisser siger, men samtidig synes jeg, det er vigtigt at få sagt, at man ikke skal lade sig skræmme af arbejdet. Selvom det kan se voldsomt ud, er det pissesjovt, hvis man brænder for det”.

Hans ønsker generelt at appellere til alle, der enten går med nysgerrigheden for at starte noget op, men som mangler et sted, eller foreninger, som mangler lokaler, til at tage ud og kigger på, hvad, der er i deres lokalmiljø:

“Vi har selvfølgelig haft den fantastiske fordel, at vi har fået vores helt eget hus, som vi selv råder over. Men vi var også ude og kigge, og vores erfaring er, at det kan være godt at gå lidt på jagt efter steder, der står tomme. Vi ved for eksempel, at der er mange tomme missionshuse rundt omkring i Danmark. Nogle af dem er der allerede lavet husflidshuse. Måske er man heldig at finde et sted ligesom vi gjorde det, hvor menigheden var glade for, der kom nogle som os, der havde lyst til at tage over.”

”Det er rigtigt, hvad Kisser siger, men samtidig synes jeg, det er vigtigt at få sagt, at man ikke skal lade sig skræmme af arbejdet. Selvom det kan se voldsomt ud, er det pissesjovt, hvis man brænder for det”.

Sjovt at eksperimentere

De er begge glade for, at deres underholdningsaktiviteter kører godt, men samtidig er Hans ærgerlig over, at det ikke altid forholder sig sådan med debatarrangementerne. “Vi har haft foredrags- og debatarrangementer, hvor der næsten ikke kom nogen. Jeg ville ønske, jeg kunne forklare, hvorfor det er sådan. Det er jo ikke kun her hos os, at det er svært at trække folk til debatskabende aktiviteter”.

Hans ønsker, at flere aftenskoler ville gøre brug af 10-procentsmidlerne, som afsættes til aktivitet af debatskabende karakter.

Selv har de taget imod et råd om, at skal man gå efter de helt store stjerner, hvis vil have noget ud af det. Foruden ”10-procentsmidler” kræver det puljemidler at få en aftale med en som Sven Brinkmann.

Daværende folketingsmedlem fra Venstre Kristian Jensen fra gæstede KulturDebathuset Søttrup i 2021 for at tale om de 17 Verdensmål og hvilken betydning de havde for Vesthimmerland.

”Det er nok mest mig, der en brokkerøv i forhold til at være irriteret over, at mange ikke vil komme medmindre det er underholdning”, bemærker Hans. ”Det ærgrer mig, at selvom vi lever i et land, hvor der nu er krig lige om dørene, så er der stadig nogle, der er ligeglade med vores demokrati”.

Han synes dog, han kan spotte en udvikling over de senere år, og tillader sig derfor at være optimistisk på debattens og på demokratiets vegne: Kommunen og borgmesteren er også glade for de ting, vi laver.”Vi kan fornemme, at det her i 2021 og 2022 er blevet mere populært med de debatskabende aktiviteter.”

I KulturDebathuset har de længe gået og leget med mulighederne for debatskabende aktiviteter. Gennem tiden har de prøvet forskellige ideer af. For eksempel har de før sat fokus på FN-verdensmålene ved flere musik-, litteratur- og kunstarrangementer. Engang kombinerede de alle tre genrer med en kunstner, musiker og digter.

”Det var en succes og et helt fantastisk arrangement,” siger Kisser. Lige nu er der flere ideer, der spirer ud af lige dele frustration over små fremmøder til debataktiviteter og vilje til at sprænge rammerne for aktivitetsformerne.

Sæt oplysning i midten og tryk med omgivelserne

De første af næste sæsons arrangementer i KulturDebathuset kommer til at gå under overskriften ”Sæt oplysning i midten og tryk med omgivelserne” eller ”Først Oplive siden Oplyse,” fortæller Hans og Kisser.

”Nogle af dem afprøver vi til efteråret. Hvis man kender konceptet Ted Talk, så ved man, at det er korte oplæg. Sådanne har vi tænkt os at prøve kræfter med, for at se, om de tiltrækker nogle, vi ikke før har haft fat i med vores debataktiviteter”.

Et andet arrangement, der er på bedding, kombinerer sydstatsinspireret jazz/gospel med oplægsholdere fra nyhedsmediet ”Verdens Bedste Nyheder”, som skal fortælle om alt det positive, der trods alt sker i verden. Det hele kombineres så med fællesspisning og samtale om både musikken og nyhederne fra Verdens Bedste Nyheder. Kommunens borgmester kommer et par dage før folketingets åbning og holde en tale som om han var statsminister.

Til at akkompagnere kommer et jazzband og spiller før og efter hans tale.

”På den måde synes vi, at vi er ved at komme tæt på en slags pakkedløsning, hvor både det folkeoplysende aspekt og det underholdende er til stede”. ■

KULTURDEBATHUS SØTTRUP

Læs om kommende begivenheder i huset på www.kulturdebathussoettrup.dk. Kulturhuset har fået støtte fra Foras pulje og Lokalforeningspuljen til at komme i gang.

MODTAGER AF KULTURPRIS

I 2021 vandt KulturDebathus Søttrup Vesthimmerlands kulturpris for indsatsen bag at skabe kulturhus i den gamle frimenighedskirke. Prisen gives til en person eller gruppe, der yder en særlig indsats indenfor kulturlivet i Vesthimmerland.

Livsnerven

i Kerteminde i mere end 50 år

For tredje år i træk blev Foras ildsjælspris uddelt på årets landsmøde i maj. Blandt de mere end 1000 aktive i Foras aftenskoleforeninger rundt om i landet, blev det Ib Solvang, der i år fik titlen som Foras ildsjæl på baggrund af den ekstraordinære indsats, han har ydet i Kerteminde Husflid.

Af Molly Depenau Christensen, kommunikationskonsulent i Fora

Gennem 50 år har 86-årige Ib Solvang været skoleleder og livsnerven i Kerteminde Husflid, som han vækkede af Tornerosesøvn i 1972, efter foreningen havde ligget i dvale i 20 år.

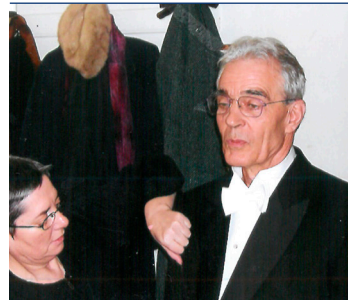
”Ib har aldrig tabt husflidens pædagogiske mål af syne og samtidig har han sørget for at holde styr på foreningens historie samt igennem årene arbejdet for møder og samarbejde mellem kommunens øvrige folkeoplysningsforbund og foreninger,” fortæller Sara Hanghøi, der er formand for Kerteminde Husflid. Sammen med foreningens bestyrelse, indstillede hun Ib Solvang til Foras ildsjælspris.

Udover at igangsætte, vedligeholde og servicere Kerteminde Husflids mange forskellige kurser gennem de sidste 50 år, har Ib blandt andet startet Husflidshøjskolen i Kerteminde, som han ledte og udviklede i 14 år og som med et solidt team af lærere kørte med to årlige hold, indtil skolen måtte lukke i 1999 som følge af lovgivningen, der satte en stopper for de små daghøjskoler virke. Ib Solvang har også siddet i kommunens Folkeoplysningsudvalg i en årrække.

I de seneste år har den mangeårige skoleleder i Kerteminde Husflid med stor entusiasme haft succes med at forene husflidstanken med bæredygtighed og verdensmål som de klare mål for kursusvirksomheden, og i samme forbindelse indgik Kerteminde Husflid et samarbejde med Kerteminde Forsyning omkring kurser i genbrug og sortering. I 2001 tog Ib Solvang initiativ til Kreativ Familieuge, som er en sommeruge fyldt med husflidsværksteder, der årligt sætter fokus på samarbejde mellem børn og voksne og fælles læring.

”I et tæt samarbejde med foreningens bestyrelse og lærere, har Ib Solvang som leder altid inspireret og tilskyndet os alle i et tillidsforhold, der har betydet, at både lærere og bestyrelsesmedlemmer altid har haft rum og frihed til at være sig selv som både undervisere og mennesker,” udtaler Sara Hanghøi.

Ib udtaler om sin kåring til årets ildsjæl, at ”det var en stor overraskelse,” og så takker han Fora for hjælp og sparring gennem de mange år. ■

Ib Solvang gør sig klar til nytårsskur hos Dronningen i 2004. På daværende tidspunkt var Ib sekretariatsleder i Dansk Husflidsselskab som Dronning Margrethe II var protektor for.

OM ILDSJÆLSPRISEN

Hvert år uddeler Fora en ildsjælspris til en ildsjæl i en af Foras foreninger, der har ydet en særlig indsats på aften- eller daghøjskoleområdet, og hvert år gives en ny pris lavet af en udvalgt kunstner.

OM KERTEMINDE HUSFLID

I 1876 blev Kerteminde Snitteskole oprettet, og fire år efter blev Kerteminde Husflidsforening stiftet. I 1948 ebbede foreningens aktiviteter ud. I 1972 blev skolen genstiftet af Ib Solvang, hvor han satte ind med kurser for børn og voksne sammen. Foreningens navn er i dag Kerteminde Husflid.

SKOLELEDERSKIFT

Ib Solvang gav tidligere på året stafetten som skoleleder i Kerteminde Husflid videre til Carina Ebbesen Jessen, men han fortsætter i bestyrelsen som suppleant.

Foras bestyrelse

Ved Foras landsmøde i maj blev en ny bestyrelse valgt. En sammensætning af velkendte ansigter og nye kræfter fra hele landet.

Af Louise Albers, kommunikationskonsulent i Fora. Fotos af Laura Nielsen

Elsebeth Gerner Nielsen er valgt som ny næstformand i Fora. Sådan sagde Elsebeth Gerner Nielsen, da hun stillede op til posten som næstformand for Foras bestyrelse: "Fora og folkeoplysningen er en væsentlig spiller i udviklingen af de folkelige fællesskabers samtale om, hvordan vi vil leve med hinanden, og i udviklingen af de konkrete kompetencer, som gør det muligt for den enkelte og fællesskabet at omsætte tanker og ord til handling.

Folkeoplysningen er dermed med til at bygge håb og tro på, at vi kan forandre verden til det bedre, på trods af utallige udfordringer, nu også krig i Europa. Det er baggrunden for, at jeg stiller op til bestyrelsen

for Fora". Elsebeth Gerner Nielsen har en kandidatuddannelse inden for socialvidenskab. Hun har blandt andet arbejdet som konsulent i Udviklingscenter for Folkeoplysning og Voksenundervisning, var i 13 år medlem af Folketinget for Det Radikale Venstre og kulturminister i knap fire år. I 2007 forlod hun politik, og blev rektor for Designskolen Kolding og har de seneste to år bl.a. været generalsekretær for Højskolerne.

I dag er Elsebeth Gerner Nielsen bestyrelsesmedlem i blandt andet Poul Due Jensen Fonden og formand for den danske Unesco Nationalkommission. Desuden er hun indehaver af Gerner Advice med fokus på public affairs. ■

Karen Maigaard
Formand

Chris McKay
Fora Fritid

Bjørn Salling
FOKUS
Folkeoplysning

Elsebeth Gerner Nielsen
Næstformand

Torben Dreier
FO- Aarhus

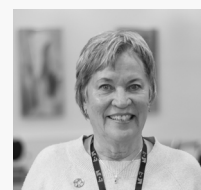
Lissi Kjær Christensen,
Hedens Husflid

Helge Bech
Daghøjskolen
Sydvestjylland

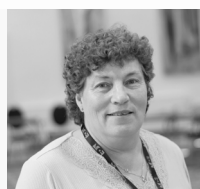
Charlotte Månsson,
Skovbo Aftenskole
Forening

Mona Schreiber,
Liselund Strikkerne

Györgyi Csato
Ishøj
Oplysningsforbund

Janne Norfast
Hedens Husflid

Søren Melgaard,
Visborg Husflid

Bernhard Trier Fredriksen,
sekretariatsleder
og bestyrelsens
sekretær

Henriette Corvinus,
medarbejder-
repræsentant
Foras sekretariat

Desuden er der tre suppleanter:

1. suppleant **Mark Nilsson, Fora Fritid,**
2. suppleant **Katharina Jacobsen, Christiansfeld Kreativ Forening Aftenskole**
3. suppleant **Maj Ingemann-Molden, FOKUS Folkeoplysning**

Fra **tanke** til **handling** i en bæredygtig retning

Af Laura Nielsen, udviklingskonsulent i Fora

Bæredygtighed – en vigtig værdi for Fora

Fora har længe arbejdet med bæredygtighed! I foreninger og skoler skyder der hele tiden nye tiltag op. Sekretariatet udvikler løbende nye projekter med bæredygtigt fokus, og vores bestyrelse har valgt, at bæredygtighed skal være et indsatsområde helt frem til 2027. Derfor var det også med stor glæde, at vi på landsmødet kunne præsentere Foras bæredygtighedspolitik, for med den politik er det officielt besluttet, at bæredygtighed er, og fremadrettet skal være, en vigtig del af Foras værdigrundlag.

Handling bag ordene med Foras bæredygtighedsprincipper

Men en politik kan selvfølgelig ikke stå alene. Der skal handling bag ordene, og derfor har vores bestyrelse vedtaget Foras bæredygtighedsprincipper. Principperne peger på de ting, vi vil forsøge at gøre anderledes fremover, så bl.a. møderne i Fora bliver mere bæredygtige. Landsformand Karen Maigaard fortæller: "Når vi besluttede, at møderne i Fora skulle være bæredygtige, handlede det om at se på alle aspekter: Balance i transport og forbrug, balance i økonomi og balance i mental og social bæredygtighed." Principperne peger på nogle ting man konkret kan gøre, men giver samtidigt plads til, at den enkelte kan træffe sine egne valg – som fx da man til landsmødet kunne tilvælge kød. ■

Pluk en idé

Uanset hvor I er i arbejdet med bæredygtighed, kan det altid være rart med nye idéer til, hvordan bæredygtige tanker bliver til handling i hverdagen for en helt almindelig forening eller skole. På landsmødet indsamlede vi en masse gode idéer. Her bringer vi nogle af dem. Pluk endelig løs!

- Opstart af et bi-sløjd fællesskab med biavlforening
- Fix-it dage/aftener – reparation af de ting, vi allerede ejer
- Affaldssortering i foreningen / skolen
- Kursus forældre/børn i reparation eller nyt tøj af det gamle (upcycling)
- Fremhæve det bæredygtige i allerede eksisterende kurser og aktiviteter
- Kreativ genbrugs workshop.
- Familiekursus i sommerferien
- Kursus/pop-up ide – brug dine råvarer op
- Tænke bæredygtighed ind i de kurser, vi opretter

NYT NETVÆRK SKAL GIVE MEDVIND I BÆREDYGTIGHEDSSEJLENE

I juni havde vi første møde i Foras nye bæredygtighedsnetværk for medlemsforeninger og -skoler, og du er meget velkommen til at tilslutte dig netværket. I netværket får du inspiration og støtte til det bæredygtige arbejde i din forening/skole, og samtidigt lærer du dine bæredygtighedskolleger i Fora at kende på tværs af foreninger og skoler. Skriv til mig på laura@fora.dk, hvis du vil følge med i, hvad vi laver i netværket.

Find Foras bæredygtighedspolitik på www.fora.dk/om-fora

PORTRÆT

”Det bedste ville jo i virkeligheden være at gå hen og begrave mig selv med alt det CO², jeg udleder”

Størstedelen af den danske befolkning er i dag bevidste om, at de skal forsøge at leve mere bæredygtigt, men det kan være svært at overskue, hvor man skal tage fat. Anne Vinter, som er tilknyttet Fora Fritid, har været på den rejse i årevis og af den årsag er hun også ambassadør i Foras eksperiment Bæredygtig Hverdag, som udrulles i flere af Foras aftenskoler i efteråret. Fora Magasinet har talt med Anne Vinter om bæredygtighed og om, hvor man begynder.

Tekst og fotos af Louise Albers, kommunikationskonsulent i Fora

Anne Vinter bor i Vordingborg og blev for nogle år siden en del af Fora Fritid på Falster, hvor hun nu står i spidsen for aftenskolens bæredygtige kurser.

Jeg besøger Anne en solrig forårsdag i hendes hus, der er omgivet af smukke marker på begge sider. Annes have strutter af liv. Her er højt græs, blomster i alle farver, og træer, der senere på året vil bære frugter. Tidligere drev Anne, sammen med sin nu afdøde mand, et økologisk landbrug, som de omdannede efter permakulturelle principper og så, hvor meget mere permakultur kan rumme. Anne lever på mange områder meget bæredygtigt, og hun vil gerne dele sin viden og lyst med andre.

Permakultur

Anne gør sig mange tanker om bæredygtighed og lever i vid udstrækning efter permakulturens principper.

”Når man arbejder med permakultur, starter man med at se på behov og ressourcer. De behov, vi har, skal dækkes, og planeten har det, der skal til for at dække de menneskelige behov. Så undersøger man ressourcerne og matcher derefter behov og ressourcer,” forklarer Anne Vinter.

Annes hjem er fyldt med vævarbejde, syarbejde og rundt om i hendes røde træhus, som minder mig om min barndoms somre i Sverige, ligger hør, tekstiler og redskaber til at skabe det, hun har behov for. At skelne mellem behov og begær er vigtigt for Anne, når vi taler om bæredygtig livsstil og permakulturens filosofi:

”Har man tag over hovedet, lys, har det varmt nok, har mad og mulighed for at være sammen med andre – så har man sine behov dækket. Der er ikke behov for at have nyt. Det er begær. Og dét er en stærkt indkodet forestilling, vi får indprentet af dem, der gerne vil sælge os noget,” fortæller hun.

Det sætter ikke store CO₂-aftryk at have det sjovt

Anne har brugt årevis på at forstå bæredygtighedens kompleksitet og har undervejs mistet modet nogle gange.

Hør på forskellige stadier i bearbejdelsen.

”At beskæftige sig med klimaet har jo aldrig været prioriteret, selvom klimaproblemer har været belyst. Og man kan jo også godt spørge sig selv, om der i dag bliver gjort nok? Lone Belling sagde noget vigtigt på Foras landsmøde: ”Det er så vigtigt med håbet”. Jeg forsøger virkelig selv at have en positiv tilgang til hele det her område, for når man finder ud af, hvor slemt det står til, så kan man i virkeligheden slet ikke holde det ud. Det bedste ville jo i virkeligheden være at gå hen og begrave mig selv med alt det CO₂, jeg udleder, men det kan jo heller ikke nytte noget, og inden for permakulturen er der også fokus på, at det ikke skal handle om det dystre. Man kan gøre en masse sjovt, der ikke sætter noget CO₂aftryk,” fortæller Anne og smiler:

”Det er meningen, at det skal være en fest. Det er ikke meningen, at vi skal gå rundt og lide afsavn. Vi skal have det godt og sjovt,” konstaterer hun.

Selv går Anne til seniordans og argentinsk tango og bruger ellers sin tid på at nørde med tekstilfibre.

Den brede forståelse af bæredygtighed

For Anne handler bæredygtighed om alle aspekter. Hun taler i bredden, når hun taler om bæredygtighed. I sit eget liv, og når hun taler om udbredelsen af tanker omkring bæredygtighed til andre: Hun taler om sin egen mentale sundhed, som hun plejer gennem blandt andet tango, hun taler om den helbredende have, og hun interesserer sig for tøjs livscyklus og har særligt fokus på tre tekstilfibre: Uld, brændenælde og hør. Anne lever et liv fyldt med omtanke og med henblik på et balanceret behovs- og ressourceregnskab, men hun ser også mange besværligheder ved at bruge begrebet bæredygtighed.

”Bæredygtighed er jo et begreb, som dækker over rigtig meget, og det er very delicate at tale om, hvornår vi kan sige, at noget er bæredygtigt. Jeg har selv vævet og har vævet af noget, som jeg har selv har kartet og farvet med plantefarve. Det er jo meget bæredygtigt, men det får du ikke særligt mange til. De vil bare gerne have nogle pæne duge eller pæne viskestykker, så når vi eksempelvis skaber kurser i aftenskolen, så skal vi være klar over, hvor de materialer, vi bruger, kommer fra, og i virkeligheden skal vi lave en form for beregning på flere aspekter. Inden for craft-

psykologien ville man jo også tage med i sådan en beregning, at man modarbejder egen demens og arbejder for egen sundhed og kredsløb, mens man sidder og laver det her ”craft”. På et vævekursus er det jo ikke sikkert, at det man sidder og væver et bæredygtigt produkt som sådan, men så vævede man måske noget, som man kunne bruge til at ombetrække sine spisebordsstole med. På den måde er der jo mange lag i det, og vi må se på hele billedet, når vi taler om, hvorvidt noget er bæredygtigt. Det kan godt være, det ikke er bæredygtigt ud fra et materialesynspunkt, men meget i aftenskolen er jo bæredygtigt ud fra en social- og kulturel bæredygtigheds-vinkel,” konstaterer Anne.

Lidt har også ret og få kan rykke meget

For Anne er det vigtigste ikke at tude folk ørerne fulde af, om noget er bæredygtigt, men give folk inspiration til at turde at gå i gang med det, der er overskueligt for den enkelte og være med til at vise de gode eksempler på bæredygtige valg for andre.

”Vi er så overladet med information i dag, så jeg tror, en af de største årsager til manglende handling er, at vi ikke kan rumme mere viden, det er ikke modvilje. Et andet element er så, at vi ved, det her er nødvendigt, og vi vil det, men vi ved bare ikke, hvor vi skal starte, fordi det er så overvældende, og nogle gange er vi også bange for, at det vi gør, er forkert. Men man kan faktisk ikke gøre noget forkert. Og så tror vi måske også, at det handler meget om at lade være med at gøre noget, men det behøver ikke nødvendigvis være ensbetydende med afsavn. Her er permakulturen igen god, for her starter du, hvor du er. Du går i gang der, hvor du bor, og handler med det samme. Om du går i gang med din køkkenhave, maler dine vægge med miljørigtig maling, dyrker krydderurter i din altankasse eller engagerer dig i en lokalbestyrelse – det er ikke så vigtigt; det vigtige er, at du er med til at sætte den her bevægelse i gang, for når først man har gjort noget, og har fået succes med det, så får man blod på tanden til at gøre mere,” siger Anne.

Det handler om at starte et sted og så fortsætte i det tempo, man magter. Lidt har også ret og få mennesker kan gøre en kæmpe forskel. Hun refererer til filosof og forfatter Ken Wilber:

Annes have har mange farver og et væld af planter og højt græs.

”Wilber siger, at det der gør, at paradigmet skifter, ikke er, at alle ændrer holdning. Hvis bare 5-7% ændrer holdning og handling, kan der ske et skift. Han refererer til Renæssancen, hvor folk begyndte at indse, at jorden var rund og ikke flad. Det er ikke så mange, der skal til, for at det vender. Hvor mange er med på vognen nu? Et godt eksempel på at få folk med, er fx når NETTO reklamerer med økologi og skriver ”Alle skal have råd til økologi”. Så kommer vi pludselig ud til Hr. og Fru Danmark, og så bliver det jo solgt. COOP har været på økologivognen i lang tid, men jo flere, der er med, og jo nemmere tilgængelig økologi er, jo mere rykker vi naturligvis,” fortæller Anne begejstret.

Bæredygtig Hverdag

Flere af Foras aftenskoler har i flere år udbudt kurser, der har et bæredygtigt fokus, selvom de ikke er blevet ”solgt” på at kunne bidrage til en mere bæredygtig livsstil: Det kan være et kursus i at lave lamper af genbrugsmaterialer, det kan være at sy sengetøj om til kjoler, debataftener om verdensmålene, meditationskurser med henblik på at styrke den mentale sundhed eller et sankekursus. Fora har de forgangne to år kørt projektet Bær dig dygtigt ad, som havde til formål at inspirere til afholdelse af flere bæredygtige kurser og arrangementer i Foras aftenskoler. Den erfaring og viden, vi har opsamlet fra projektet, bliver i år anvendt i eksperimentet Bæredygtig Hverdag, hvor fem Fora-skoler er med til at udbyde bæredygtige kurser. Det er en del af den bæredygtige bevægelse, som Anne taler om, hvor vi i aftenskolen

bidrager med både viden og handling i retning af en mere bæredygtig hverdag.

”Det er vigtigt, når vi skal have udrullet Bæredygtig Hverdag – forhåbentlig til rigtig mange af Foras andre aftenskoler - at vi markedsfører det til folk, så de forstår sammenhængen i tingene. Vi skal tale til folks hjerter, for med fornuften ved vi godt, at vi bør gøre noget – men vi gør det ikke,” fortæller Anne.

Hun mener, det er vigtigt, at vi holder os fra at fordømme andres måde at leve på og deres valg om for eksempel at rejse i fly eller ikke at ville spise vegetarisk. I stedet mener hun, vi skal gøre, hvad vi kan selv og vise de gode eksempler på, hvor man kan handle mere bæredygtigt.

”Man skal holde sig fra at være kritisk over for andre menneskers valg i livet, men man skal huske at fortælle historierne om de fine møbler, man fandt på genbrugspladsen, den dejlige cykelferie, man lige har været på, eller andet, som måske kan inspirere andre til at træffe mere bæredygtige valg,” fortæller Anne Vinter.

Insekthotellet er en gave fra nogle unge mennesker fra en besøgs gård på Møn, som Anne hjalp med, hvordan de kunne bruge ulden fra deres fem får, som lige var blevet klippet.

BÆREDYGTIG HVERDAG

Bæredygtig Hverdag er et eksperiment, som Fora har iværksat sammen med fem aftenskoler: Ullerslev Husflid, Lejreegnens Husflids Forening, Skolen for Kreativ Fritid, Fora Fritid og Fora Hvidovre. Bæredygtig Hverdag indsamler viden og erfaringer om kurser med fokus på bæredygtighed. Skoleleder Inge Lindqvist fra Fora Hvidovre og Anne Vinter fra Fora Fritid er ambassadører i eksperimentet for de nytilkomne aftenskoler, da både Anne og Inge har erfaring at trække på fra sidste års medvirken i projektet Bær dig dygtigt ad.

Anne mener, der er gang i en større og mere vægtig bevægelse, end den, der tidligere har været – nu med meget større inddragelse af civilsamfundet.

”Det er vigtigt, hvordan vi håndterer vores affald, organiserer infrastrukturen, og at der bliver afholdt store politiske møder, men det er ikke det, der interesserer mig. Det, der interesserer mig, er borgerinddragelsen og det folkeoplysende aspekt, og det dukker jo op alle steder. Det er enormt positivt,” slutter Anne Vinter.

Der dufter dejligt af muld og blomster, da jeg pakker sammen og skal til at vende næsen hjem igen. Jeg kan hele tiden høre en fugl, en bi eller en flue ved mit øre. Da vi kører mod stationen, passerer vi gule rapsmarker og et væld af grøftekantsblomster. Jeg kan mærke, at jeg er helt ked af at skulle tilbage til min lejlighed på tredje sal, indtil jeg kommer i tanke om, at altanen nok har plads til mig, når jeg kommer hjem. Jeg kan jo lige tage et kig på, om der kan blive plads til et insekthotel på de små tre kvadratmeters udeareal, vi har. Jeg tager Annes ord til mig, og starter der, hvor jeg er. Hvem ved? Måske vil mit insekthotel inspirere min nabo til også at få et. ■

HVAD BETYDER PERMAKULTUR?

Permakultur handler om at designe systemer, som efterligner naturens egne økosystemer.

Permakulturen arbejder efter tre etiske principper: Omsorg for mennesker, omsorg for naturen og retfærdig fordeling af klodens ressourcer. Et permakultur-design udarbejdes på baggrund af de lokale forhold, og designet vil derfor være forskelligt fra sted til sted. Permakultur bruger ideer og teknikker, som ikke er særegne for permakultur, og bygger derfor både på det bedste fra moderne teknologi og fra tidligere kulturperioder.

INTERVIEW

Hvad hvis aftenskolen var i Beta konstant?

Fremtiden tilhører os alle, og vi bør alle derfor have mulighed for at byde ind med vores tanker om den. Fremtidstænkning er vigtig at mangfoldiggøre, og det er noget af det, Institutet for Fremtidsforskning arbejder med, og måske også noget aftenskolen bør være opmærksom på.

*Af Louise Albers, kommunikationskonsulent i Fora
Illustration: freepik.com*

Nicklas Larsen er seniorrådgiver ved Institutet for Fremtidsforskning, hvor han er hovedansvarlig for områderne kultur og kunst. Han holder foredrag om, underviser i og rådgiver omkring fremtidstænkning med sigte på at demokratisere fremtidsfærdigheder (futures literacy) gennem kunst, kultur og uddannelse.

FAKTA

Institutet for Fremtidsforskning blev grundlagt i 1969 på initiativ af tidligere Finansminister og Generalsekretær for OECD, professor Thorkil Kristensen. Institutet blev etableret i samarbejde med visionære danske offentlige og private organisationer for at forbedre beslutningstagning via fremtidsforskning og for at bidrage til samfundsudviklingen. Institutet er det Danske flagskib for udbredelsen af UNESCO's futures literacy framework. Se mere på cifs.dk

Hvordan vil du beskrive det arbejde, du udfører for Institutet for Fremtidforskning? Hvad betyder det, at demokratisere fremtidsfærdigheder gennem kunsten, kulturen og uddannelse?

Jamen, det er et godt spørgsmål. Det betyder, at fremtiden ikke kun skal være til stede i bestyrelseslokaler eller i politik men ligeså i f.eks. klasselokaler og i den offentlige debat. Derfor er det vores store ambition at bidrage til at demokratisere fremtiden ved at gøre samtaler, øvelser og indsigter mere tilgængelige gennem kulturelle og uddannelsesmæssige sammenhænge. Lige nu er jeg for eksempel på Scenekunstskolen ude på Holmen, hvor vi understøtter kunsternes forudsætninger for at bruge fremtid som arbejdsproces og inspiration til at identificere blinde vinkler og fortælle nye historier. Vi kigger kritisk på fremtidforskning som en fremspirende disciplin og arbejder på forskellige måder, der sætter strøm til forestillingsevnen og udvider samtalen ved at de studerende bliver mere bevidste om egne bias (forudindtagethed, red.), antagelser, positioner i verden, samt hvor de gerne vil hen. Vi betragter f.eks. marginaliserede perspektiver på fremtiden, så det ikke kun er de dominante narrativer omkring fremtiden, der bliver den officielle mulighed eller historie. Det er "learning by doing" igennem observering af omverdenen og samtidskunst, og gennem forelæsninger og workshops, hvor formålet ikke nødvendigvis er et bedre produkt eller effektiv strategi, men en åben proces der afgiver bånd til kreative performances og nye narrativer. Med forskellige initiativer, har vi på Institutet søsat 'fremtiden på skoleskemaet', hvor vi håber på en bredere dansk anerkendelse af værdien i at udbrede fremtidsfærdigheder. Hvis flere er med i samtalen, hvis flere mennesker får kompetencerne til at træne deres fantasi, så har vi muligheder for at udvide perspektiver og skabe en ny følelse af agens – altså handlekraft – hvor vi bedre kan tænke i systemer, bedre kan favne kompleksitet og usikkerhed som noget, der kan trækkes vigtig information ud af.

Som du måske kan høre, vil vi rigtig gerne gøre op med den nærmest instinktive ide om at usikkerhed ofte betragtes som noget dårligt, ligesom vi også er programmeret til, at der helst skal være så lidt kompleksitet som muligt, fordi det giver ideen om øget stabilitet og mindre friktion. Men hvad nu hvis vi i stedet erkendte at det måske er en ret naiv tilgang til fremtiden, fordi vi kan ikke bare forlænge fortiden med brædder, når forandring er den eneste konstant vi har. Så hvis vi derimod bruger et omvendt fortegn og betragter usikkerhed og kompleksitet som noget, vi kan udnytte og bruge som en ressource, så kan vi have nogle helt andre samtaler, ideer, og måske endda mere ro.

Kan du give et godt eksempel på, hvordan usikkerhed kan blive vendt til en ressource?

Vi vender usikkerhed til at være en ressource, når vi f.eks. undersøger forskellige fremtidige udfaldsrum og iscenesætter, hvordan vi kan respondere, hvad enten vi er mennesker eller organisationer. Et konkret billede på en usikker fremtid kunne være public service TV, som vores medievaner og landskab fragmenteres. Her undersøgte vi hvilke organisatoriske opdrag og hvilke forretningsmodeller, der kunne lade sig gøre i forskellige fremtidsscenerier. Helt fundamentalt så handler det om ikke kun at planlægge fremtid, eller forberede sig på fremtid, men også at give plads til at udforske fremtid i anerkendelsen af, at intet kan vare for evigt.

Kan du give et bud på, hvilke kompetencer danskerne kunne få brug for at gå på kursus i på aftenskolen de kommende år? Hvilke tendenser ser du, som er afgørende i forhold til det?

Jeg tror, at vi mangler en forståelse, et sprog og værktøjer til, hvordan vi skal håndtere de udfordringer, vi står med. Derfor er vi nødt til at skabe rum, hvor individer kontinuerligt kan lære om det, som er relevant for den tid, vi er i. Dét med at tage én uddannelse for derefter kun at blive guidet af sit praktiske fag, er noget der vil komme til at høre fortiden til, og det er måske her, aftenskolen har en branding-opgave for sig selv i forhold til fænomenet om livslang læring. Vi uddanner i dag til fremtidens arbejdsmarked uden at tage meget højde for at arbejdsmarkedet ændrer sig hurtigere end uddannelserne tilpasses. Vi skal i højere grad genopfinde os selv flere gange i løbet af en karriere og tilegne os nye færdigheder og her kan aftenskolen jo især byde ind. Foruden og tech-relaterede kompetencer inden for data etik, analyse, visualisering og teknologiforståelse generelt, kan der ses nærmere på bl.a. 21st century skills, som understreger, hvilke andre kompetencer vi gerne skal gå fremtiden i møde med, og herunder finder vi bl.a. systemtænkning, kreativitet, kritisk tænkning, åbne innovations processer og interdisciplinære samarbejder der kan nedbryde siloer, og understøtte forståelsen af at vi ikke kan løse de problemer, vi har i dag med værktøjer eller narrativer fra i går. Aftenskolen kan også lade sig inspirere og navigere sit udbud efter OECD's learning compass for 2030*, der peger på et øget behov for læringsprocesser der er eksperimenterende, handlingsorienterede og reflekterende i et kontinuerligt feedback loop. Når verden er i bevægelse, bliver aftenskolen også nødt til at være det, i respons til, at vi som mennesker begynder at forstå, at det er ganske berigende at lære gennem hele livet.

Her post pandemi og midt i en krigstid, så er jeg faldet over nogle trends, som jeg fandt interessante. Det er blandt andet behovet for lokale steder, vi kan mødes og modtræk til digitale fællesskaber, som er flere fysiske møder med folk. I en nær fremtid kunne du der forestille dig, at aftenskolen i endnu højere grad kunne være rammen, der førte de to trends frem?

Ja, absolut. Aftenskolen kunne måske også få tilført ny energi, hvis den blev mere repræsentativ, og tog nogle emner op, som ikke er de ordinære, og inviterede lokalsamfundet ind i maskinrummet ift. udbuddet og efterspørgslen. Her tænker jeg på mental sundhed, demokratisk selvtilid, navigation i medielandskab og misinformation mm. Aftenskolen kan måske bruge det fællesskab, der er omkring dem, som allerede kommer der frivilligt, og som gerne vil lære nogle nye ting, eller simpelthen bare stille plads og facilitering til rådighed, når der ikke er ordinær undervisning. Aftenskolen bør se sig selv som værende et samfundsaktiv i beta (udtryk brugt om en næsten færdig udgave af et computerprogram, red.) og ikke som noget færdigt produkt eller udbud men måske snarere som en community-platform baseret på viden og udveksling, hvis altså at aftenskolen skal være et af de steder, hvor vi skal lære nye ting i vores lange liv, for så skal det tage forskellige former over tid. ■

* Find link til OECDs Læringskompas 2030 ved at besøge denne artikel på Foras hjemmeside: www.fora.dk/nyheder

VOXPOP

Hvilke nye tendenser ses i efterårets aftenskolekatalog?

Det har Fora Magasinet spurgt konsulenterne i FOF, AOF, DOF, LOF og Fora om. Hvad ser de af strømninger, som kalder på hvilke kompetencer hos borgerne i Danmark i den kommende tid?

Af Louise Albers, kommunikationskonsulent i Fora

Illustration: rawpixel.com

Helle Bjerregaard, konsulent i FOF

”Givet både den grønne dagsorden og corona-krisen, bør bæredygtighed, simple living og det gode liv stå højt – og være mere fleksibelt tilrettelagt, end de traditionelle aftenskoletilbud, da det også i høj grad er forældre i børnefamilier, der er optaget af disse emner.”

Anne Refsgaard, foreningskonsulent i DOF

”Mangfoldighed præger DOF’s skoler, og jeg vil tro at fremtidens tendenser også går i flere retninger. I den seneste tid er der opstået en del nye aftenskoler, som har bæredygtighed som omdrejningspunkt. Det kan betyde to ting; At man ønsker viden om bæredygtighed, selvforsyning, genbrug, klima, grøn omstilling osv., men også at man ønsker at organisere sig lokalt i forhold til interesser og det at kunne engagere sig i en sag, som man brænder for. Hvis de etablerede aftenskoler skal være med her, så skal der tænkes mere kreativt i både kursusform og involvering af deltagere og medlemmer. En tendens i en anden retning er, at aftenskolernes kurser bliver mere spontane, kortere og med brug af digitale værktøjer. Youtube-videoer er populære, når man vil tilegne sig nye færdigheder; spille guitar, pynte festkager, sy tøj osv. Aftenskolen kan for nogle være et alternativ ved at have fokus på både kreativitet og fællesskab. Der bliver satset mere på det skabende, fx inden for musik med sangskrivning og komposition eller inden for håndværksfag hvor gamle materialer både kan blive til nye brugsting eller til kunst. Tilgangen er måske mindre perfektion og mere kreativitet. Med andre ord så tror jeg at fremtiden vil byde på flere nye kursusformer i højere grad end flere nye kursusfag. Og her tænker jeg ikke nødvendigvis på fleksible tilrettelæggelsesformer, men på, at man udnytter mulighederne for at tilrettelægge den almindelige undervisning mere opfindsomt.”

Marlene Berth Nielsen, udviklingskonsulent i Fora

”I Fora har vi de seneste år haft fokus på at omsætte verdensmål til hverdagsmål, på mental sundhed og på fællesskabets betydning – også i forhold til at inkludere nye i det lokale foreningsliv. Vi kan se, at kurser med fokus på bæredygtig livsstil i bred forstand, vinder frem flere steder og vi forventer, at det vil præge det fremtidige kursusudbud i Foras aftenskoler og foreninger. Det er alt fra vegetariske madlavningskurser, over møbelpolstring til kurser i affaldssortering. I en post-pandemitid med afsavn, fravær af fysiske fællesskaber og øget skærmtid, er der endnu større behov for fokus på vores mentale trivsel og fælles analoge aktiviteter. Her kan kreative håndværk være en indgang til fordybelse og en mulighed for at komme ind i et fællesskab lokalt. Der har været og vil komme et behov for flere alternativer til vores meget digitaliserede verden, nogle teknologifirurum rundt omkring, tror jeg. Små skærmfri åndehuller. Derudover har krigen i Ukraine jo også skabt et fornyet fokus på de nye borgere i vores samfund, som også kan få brug for lokalsamfundets samlingssteder”.

Helle Jessen, kommunikationskonsulent i AOF

”Det er svært for mig at udpege konkrete kurser, som vi forudser, bliver det nye, men jeg tror generelt, at der fremover vil blive sat meget mere fokus på grøn omstilling i form af upcycling, undgå madspild osv. Det oplever vi i hvert fald en stigende interesse for hos de yngre målgrupper, og det er en opgave, jeg sagtens kan se oplysningsforbundene være med til at løfte.”

Dorthe Lykke, foreningskonsulent i LOF

”Sundhedstilbud er et særligt udviklingsområde i LOF – både de almindelige og meget populære tilbud som yoga, pilates og træning i varmt vand, men særligt har vi indgået en række interessante partnerskaber med kommuner med tilbud der ligger i naturlig forlængelse af de kommunale rehabiliteringstilbud, som ofte er meget tidsafgrænset. De kreative fag som keramik, papirblomster, strik, hækling, syning, foto og tegning/maling ser særlige muligheder for i de kommende år, da Corona perioden har givet danskerne lyst til hobbyaktiviteter med fordybelse. De kan finde inspiration på Youtube, men at gå til en aftenskoleaktivitet i gode fællesskaber med engageret og fagligt dygtige underviser giver bare så meget mere. Verdensmål – bæredygtighed – klimaudfordringer – ensomhed – social ulighed – mental sundhed. Udfordringer i samfundet kalder på kræfter og energier fra folkeoplysende organisationer. Der er så mange muligheder vi kan sætte i værk, som kan give det enkelte menneske viden og værktøjer til at håndtere omstilling i hverdagslivet. Når disse muligheder samtidig gives sammen med andre i positive fællesskaber, så tror jeg, at meget mere kan lykkes. Men for at vi virkelig lykkes, så er der brug for større folkeoplysende indsatser i brede fællesskaber med kommunerne som aktive medspillere”. ■

INTERVIEW

Stedet betinger, at **vi først kan være**, for derefter at skabe rum til at vi kan **lære**

Rasmus Kolby Rahbek er formand på Den Frie Lærerskole og har i sin ph.d.-afhandling beskæftiget sig med stedets betydning for pædagogik, dannelse og læring. I maj måned gæstede han Foras landsmøde, hvor han holdt et oplæg om netop det.

Af Molly Depenau Christensen, kommunikationskonsulent i Fora

Hvordan definerer du sted?

Et sted er noget andet og mere end et rum eller en lokalitet. Rum er noget, man bevæger sig igennem, mens et sted er noget man opholder sig på, og måske ligefrem dvæler ved. Rum er i højere grad abstrakte, mens steder er konkrete. Rum er forestillede, mens steder er levede. Steder er ladet med mening; de betyder noget for os. Derfor giver vi steder navne. Vi er fortrolige med steder. De udgør noget velkendt, fordi de ofte er beboede eller udgør et hjemsted.

At være på et sted implicerer, at vi altid allerede er engagerede i stedet, og vi bliver først en del af stedet ved at tage del i det. Vi føler ansvar for steder, fordi vi hører til steder. Stedet er dog ikke alene afhængigt af materialiteten, men også af situationen eller tiden. Steder er ikke blot, steder sker. Vi skaber dem gennem vores handlinger. Stedet er derfor ikke alene et spørgsmål om omgivelsernes fysiske egenskaber, men også den måde, de bliver rammen om en kultur og tradition. I arkitekturen har man et gammelt begreb for et steds kulturbetingede tradition: *genius loci* – stedets ånd.

Stedets ånd bliver i en pædagogisk sammenhæng derfor et udtryk for den overordnede sammenhæng indenfor hvilken såvel lærerens pædagogiske praksis og elevens dannelsesproces finder sted. Dannelse forstås her som et udtryk for, hvordan vi forstår vores egen plads i verden, en måde hvorpå vi kan gribe og begribe verden. Dermed bliver det også klart, at dannelsens forbindelse mellem mennesket og verden ikke findes i en abstrakt refleksion, men netop finder sted. En dannelse, der finder sted, handler derfor ikke blot om at vide eller kunne, men er også knyttet til det at være – at være menneske i verden. Og en dannelsespædagogik udfolder på den måde et sted at være i verden.

Hvorfor har steder betydning for mennesker og for, hvordan vi tager imod læring?

Stedet er med til at give mening og betydning til den pædagogiske opgave og praksis, der udfoldes, og stedet spiller ind på, hvordan denne mening opfattes og forstås. Stedet er forudsætningen for, at en bestemt handling, for eksempel en pædagogisk praksis, kan finde sted. Samtidig er dette steds betydning og mening influeret af den historie og tradition, der over tid har udspillet sig netop på dette sted, og dermed har været med til at forme stedet. Som sådan bliver stedet både rammen om og forudsætningen for det pædagogiske liv. På denne baggrund tegner der sig konturerne af, hvad man kunne kalde stedets pædagogik. Stedets pædagogik er for det første en pædagogik, der udfolder sig på et bestemt sted, som et hjemsted for et pædagogisk liv der udfolder sig i en bestemt ramme, tradition og kultur. For det andet er det en pædagogik, der påvirkes og konstitueres af det sted, den udfolder sig, og som sådan knytter sig til stedets særlige pædagogiske atmosfære. Og for det tredje er det en pædagogik, der hele tiden bidrager til at skabe det sted den udfolder sig som et pædagogisk

sted, gennem det fælles pædagogiske liv.

En anden måde at tale om stedet og stedets ånd er i forhold til begrebet atmosfære. Atmosfære kan forstås som den flygtige og næsten udefinerbare "luft", der gennemtrænger og omslutter den givne situation eller et sted, og giver os en helhedsforståelse af den sammenhæng, vi er en del af.

Atmosfæren indfanger os, den griber os, og gør os til en del af situationen eller stedet. Atmosfæren er altså ikke noget indre, noget, vi skaber i vores egen bevidsthed, men erfares i kraft af vores kropslige tilstedeværelse i verden. Atmosfæren er med andre ord afgørende for, hvordan vi erfarer verden. Vi opfatter umiddelbart en stemning i et rum eller mellem mennesker som seriøs, urolig, højtidelig, indbydende, varm eller kold. Atmosfæren kommunikerer på den måde en følelse, en mening. Atmosfærens karakter afhænger både af de personrelationer der udspiller sig på stedet og af stedets fysiske omgivelser. Stedets atmosfære er således på en gang social og materiel.

Et snævert fokus på formelle aspekter af læring, undervisning, ja selv relationer, indfanger ikke den totalitet, som præger deltagerens oplevelser og lærernes virke. Pædagogisk atmosfære, som begreb, forsøger at indfange denne helhed, og hvordan alle skolens enkelte dele forholder sig til helheden. At anvende atmosfære i en pædagogisk kontekst kan dog også give en udfordring: Atmosfæren kan ikke garanteres eller skabes med sikkerhed. Den kan ikke kontrolleres eller bemestres. Den pædagogiske atmosfære kan dermed ses som paradoks, idet den kan håndteres gennem pædagogiske handlinger, men ikke kontrolleres i forståelsen at sikre et bestemt udbytte eller at opnå specifikke mål gennem specialudviklede metoder eller teknikker.

Har du tre konkrete råd til, hvordan vores foreninger skaber et godt sted for læring? Hvordan skaber man de bedste rammer i forhold til at få det meste ud af deres kurser og undervisning?

Det er svært, hvis ikke ligefrem umuligt, helt uden kendskab til den konkrete kontekst, at råde andre til, hvordan de bedst skaber en stedets ånd, der hvor de virker. Den opgave er altid op til dem, der er en del af det konkrete sted. Helt overordnet kan man dog med henvisning til det ovenstående sige, at et sted at starte, er at se betydeligt bredere på stedet end som et 'godt sted for læring'. I stedet kunne man måske forsøge at kigge efter, hvordan det sted man er, fungerer som sted for et fælles pædagogisk liv. Ligeledes er stedets pædagogik heller ikke særligt godt egnet til at blive spændt for en optimeringsvogn, der skal sikre, at man får det meste ud af et kursus eller en undervisning.

Kan du give et eksempel eller to på et godt sted, hvor man får lyst til at komme og være og lære?

Der findes mange sådanne steder. Selv har jeg særligt beskæftiget mig med højskoler og efterskoler, og jeg oplever ganske ofte, at de netop er steder, hvor både elever og lærere er lyst til at være og lære. Og netop denne rækkefølge tror jeg er vigtig i dette perspektiv: stedet betinger først, at vi kan være, for derefter at skabe rum til at vi kan lære. Stedets pædagogik peger derfor også på menneskets eksistens som et helt afgørende element, som også spiller ind, når vi skal lære. Vi er mennesker med både bevidsthed, kroppe og sanser, og det er som sådan, at vi både (be)griber og gribes af stedet. Et læringsbegreb, der alene forbliver inde i hovedet, som noget rent kognitivt, er derfor også den diametrale modsætning til stedets pædagogik.

Et særligt element ved for eksempel højskoler og efterskoler er, hvordan der ofte arbejdes bevidst med et begreb som hjemlighed. Det ligger således allerede i disse skoleformer, at stedligheden tænkes med ind i den pædagogiske praksis. Det betyder ikke, at de forsøger at være konkrete hjem, men at de arbejder med en hjemlighed, der er med til at sætte en ramme for det fælles pædagogiske liv.

Hjemlighed er blot en af mange måder at forstå stedets pædagogik. Her kan der tænkes i mange forskellige stedmetaforer i forhold til alle mulige andre sammenhænge. Det kunne eksempelvis være, at man så det sted, hvor man udfoldede sit folkeoplysende virke som et fristed, et forsamlingshus, et eksperimentarium, et værksted, en have, et refugium, et museum, måske en salon – eller noget helt syttende. Mulighederne er mange, det er blot at komme i gang... ■

RASMUS KOLBY RAHBEK

Rasmus er til daglig forstander på Den Frie Lærerskole. Inden da har han været i Videncenter for Folkeoplysning som senioranalytiker, og før da var han gennem mange år ansat i Højskoleforeningen. Hans Ph.d.-afhandling "stedets pædagogik" beskæftiger sig med stedets betydning for pædagogik, dannelse, læring og tager sit udgangspunkt i højskolen.

LIGESTILLING MELLEM KØNNENE

Fora og Odense Aftenskole har fortsat arbejdet med FN's Verdensmål og formidlingen til den unge generation, fordi en fremtidssucces med verdensmålene i særlig grad forudsætter de unges engagement.

Tekst og fotos af Jette Mellgren, Odense Aftenskole

I afsættet til at forstå forskellen på hverdagen og udfordringerne mellem et udviklingsland og et industriland, har vi igen benyttet vores værdifulde netværk i Uganda. Fokus har denne gang været FN's verdensmål nr. 5: Ligestilling mellem kønnene.

I FN's Menneskerettighedserklæring fra 1948 lyder det: "Alle kan tænke, tale og leve frit sammen – og alle har ret til og mulighed for at leve et liv i sikkerhed og tryghed". Det er dog mere en hensigt end en virkelighed, når vi ser, hvordan det står til for kvinder i Uganda – og sandsynligvis også i mange andre fattige lande, der ledes under mindre demokratiske forhold.

Mens vi i Danmark er optaget af den fjerde feministbølge, er der andre steder, hvor de endnu ikke nået til den første! Steder som Uganda, hvor kvinden betragtes som mandens ejendom, hans rugekasse og undersåt! Herhjemme taler vi om, at kvinder har dobbeltarbejde. Men i Uganda hedder det sig, at kvinder har tredobbelts arbejde: det første er hjemmet, det andet er udearbejde eller markarbejde og det tredje er ægtefællen.

I Uganda er det kutyme at være gift og have børn. Din rolle som voksen kvinde er fastlagt allerede fra barnsben. Nogle piger

nægtes skolegang og ungdomsliv, men opdrages i stedet til at holde hus og hjem og lære dyder som udholdenhed og styrke – alene med husmodergerningen og medgiften som mål.

Den medgift, der også gør dig til en handelsvare, som din ægtefælle og hans familie kan bestemme over – nu de har betalt en håndfuld køer for dig! Som gift kvinde har du hænderne fulde med mange opgaver, men først og fremmest skal du sørge for at hjemmet er fredfyldt og manden er tilpas!

Det hårde slid som gift kvinde kan få dig til at drømme om et andet liv. Selvom begge parter kan anmode om skilsmisse, så har du som kvinde ingen ret til hverken børn, hus eller jord. Som kvinde arbejder du for manden og klanen, og du vil gå næsten tomhændet fra et ægteskab, samtidig med at du skal tilbagebetale medgiften, – hvilket kan få dig til at blive på trods af alt.

Sådan lever langt de fleste kvinder på landet i et traditionsbundet samfund, hvor udbredt kønslig diskrimination finder sted under dække af begreber som kultur og religion, mens livet i byerne og hos de veluddannede er mere frit og vestligt orienteret – også når det gælder holdningen til ligestilling mellem kønnene. ■

Fakta om podcasten og tilblivelsen

I februar 2022 rejste Odense Aftenskole rundt i Uganda for at blive klogere på, hvordan det står til med ligestillingen der. Gennem interviews med både kvinder og mænd, piger og drenge, meningsstærke studerende og unge, der for længst har forladt skolesystemet, hjemmegående husmødre på fattigdomsgrænsen, veluddannede forretningsfolk, lokale politikere og mange flere har vi fået et indblik i, hvordan det står til med ligestilling mellem kønnene i et udviklingsland.

Er du nysgerrig, kan du lytte med på denne podcast:

www.spreaker.com/user/13025069/ma-l5-ny-podcast_1

Produktionen er realiseret med støtte af CISU – Civilsamfund i udvikling.

Podcasten har endvidere fungeret som et element i flere temadage omkring FN's verdensmål nr. 5, der har været afholdt for de ældste klasser på de odenseanske skoler, ligesom den har været brugt som debatoplæg på højskoler, og endelig som lytte-stationer på en interaktiv oplysningsmur på Odense Centralbibliotek.

Hvem er danskerne, og hvordan engagerer vi dem i omstillingen til **et bæredygtigt samfund**?

Ny analyse fra DeltagerDanmark og analysevirksomheden Electica er et redskab, der kan hjælpe os med at forstå danskernes værdier, så eksempelvis Foras daghøjskoler og aftenskoler – med interesse i bæredygtighed – nemmere kan engagere vores medborgere i en mere bæredygtig retning.

Af Louise Albers, kommunikationskonsulent i Fora

Foto: rawpixel.com

Alle danskere kan engageres i den grønne omstilling, men det er forskelligt, hvad der engagerer dem. Det konkluderer DeltagerDanmark og Electica i deres nye analyse, hvor de gennem en række interviews har opdelt danskerne ud fra deres grundværdier.

Resultatet af DeltagerDanmark og Electicas omfattende analyse er en inddeling af danskerne i seks segmenter: De tillidsfulde omstillere, de retfærdighedssøgende praktikere, de fortrøstningsfulde pragmatikere, ligefremme individualister, tryghedssøgende traditionalister og de bekymrede vogtere. De forskellige segmenter er blandt andet inddelt efter deres top tre politiske prioriteter, hvilke følelser der driver deres engagement og et indblik i, hvad lige netop denne gruppe ser som barrierer for handling. Analysen er i høj grad et forståelsesredskab og et kommunikationsværktøj, da der også er flere eksempler på samtalestartere med de forskellige segmenter.

Analysen giver et overskueligt indblik i de seks forskellige værdi-segmenter i befolkningen, og lister, hvad de motiveres af og hvordan man bedst engagerer hvert enkelt segment med forskellige budskaber og bud på handlinger. ■

FAKTA

Foreninger og skoler, der er en del af eksperimentet "Bæredygtig Hverdag", har allerede fået adgang til analysen. Er du også interesseret i at udbyde bæredygtige kurser og aktiviteter, og tænker, du kunne have gavn af at se analysens resultater, så send en mail til kommunikationskonsulent og projektleder på Bæredygtig Hverdag Louise Albers på louise@fora.dk, så får du tilsendt et digitalt eksemplar.

Kloden kalder – hvad svarer Fora?

Af Lone Belling. Foredragsholder, forfatter og indehaver af Liv & Lederskab, der blandt andet fokuserer på bæredygtighed og dannelse.

”Folkeoplysning er for mange af os en hjertesag og dybt indvævet i vores forståelse af det gode og demokratiske liv. Vi har set folkeoplysningen være katalysator for samfundsforandringer, være meningsfuld ramme for samvirke i lokalsamfund og inspirator for individers læring og udvikling. Men uanset opgaven så må den være i kontakt med tidsånden. I stand til at gribe de store bevægelser og forstå hvordan de slår rod i enkeltindivider. For folkeoplysningens fortsatte eksistens afhænger af om mennesker oplever relevans og mening, om den oplyser og opliver.

Vi har set forskellige dannelsesperspektiver som svar på tidens udfordringer. I oplysningstiden med fokus på den kultiverede borgers klassiske dannelse. I overgangen til industrialiseringen i den 19. århundrede opstår der behov for en almen dannelse som understøtter den personlige myndiggørelse af alle mennesker uanset stand. Her kunne folkeoplysningen bidrage med almen og faglig indsigt og færdigheder så alle kunne deltage aktivt i samfundsudvikling. Et svar på tidens forarmelse, hvor folkeoplysning var med til at løfte mennesker ud af fattigdom og forvandle almen til et folk.

Med opbygningen af velfærdssamfundet efter 2. verdenskrig var der brug for at styrke borgernes aktive deltagelse i demokratiet, og demokratisk dannelse blev set som værn mod de autokratiske og fascistiske tendenser, der havde fået så uhyggelige konsekvenser.

Behovet for almen og demokratiske dannelse er stadig tydelig, men må komplementeres af den bæredygtig dannelse. Vi kan ikke længere holde et snævert perspektiv på menneskers udvikling, men må forstå og handle ud fra et helhedsorienteret perspektiv der inkluderer naturen og kloden.

Derfor ser jeg bæredygtig dannelse som en central folkeoplysningsopgave, der kan være med til at flytte os fra en antropocentrisk til en økocentrisk forståelse af menneskehedens rolle på kloden. Det handler om at skabe trivsel for både mennesker og det naturgrundlag, som er forudsætningen for vores liv og civilisation. Det betyder ikke at alt skal handle om klima og biodiversitet. For bæredygtighed som begreb indebærer både social, økonomisk og miljømæssig udvikling. Pointen er at vi skal forstå samspejlet og helheden.

Ligesom vi for år siden talte om at tænke globalt og handle lokalt, skal vi fortsat virke i vores lokalsamfund og sammen tage medansvar for udviklingen. Det kræver ny viden og kunnen, så vi lærer at leve, spise, forbruge og transportere os mere bæredygtigt, men også at vi skaber samværsformer som værn mod ensomhed og eksklusion. Vi skal trives socialt og mentalt for at have overskud til forandringer i vores livsstil. Men samtidig får vi det også bedre når vi sammen laver kvashegn, dyrker haver og bygger bro mellem generationer, så også yngre lærer at reparere i stedet for at smide væk. Måske vil de unge ikke gå til husflid, men vil værdsætte en repaircafe, og måske ældre kan lære at nyde klimalækker mad.

Skal mennesker ændre adfærd, skal de opleve at bæredygtighed er meningsfuldt, attraktivt og nemt. Det skal være synligt og sanseligt, og så skal det ikke mindst være noget, vi gør sammen. Fremtidens folkeoplysning handler på den udfordring. Det er bæredygtig dannelse i praksis. ■

Stort & småt

1 kvm hør

Fora er sammen med Hørvævmuseet og vores nordiske samarbejdspartnere i gang med initiativet 1 kvm hør. Et initiativ med fokus på bæredygtige tekstiler og tekstilproduktion. Initiativet har over 100 deltagende, som har sået 1 kvm hør. Ved at

følge den ene kvm hør, får man kendskab til hørlantens vækst og de vilkår, der kræves, for at den kan gro. Man får viden om materialet og oplever, hvad der kommer ud af 1 kvm hør og får derved indblik i, hvor meget garn, der fx går til den sweater, du har på. Initiativet 1 kvm hør skal være med til at skabe opmærksomhed omkring bæredygtige materialer, oplysning om bæredygtig udvinding, bæredygtig tekstilproduktion og mindselse af masseforbrug. Følg projektet på facebook.dk/1kvmhoer

Nordic Craft Week

Nordic Craft Week har i år fokus på traditionelle strikkemønstre i de medvirkende lande. I Fora har vi valgt at allieret os med LiseLund Strikkerne og Karen Sejlund, som har strikket en smuk sømandsstrikket efter design af Marianne

Isager. Sweateren vil kunne ses, når Nordic Craft løber af stablen den 27. august - 3. september 2022. Fredag den 2. sept. er "Foras dag", hvor vi står for et webinar med modeaktivist Tanja Gotthardsen. Du kan følge Nordic Craft Week på Facebooksiden facebook.com/nordiccraftweek. Nordic Craft Week er et samarbejde mellem de nordiske landes (og Estlands) husflids- og håndværksorganisationer NFACF (Nordic Folk Art and Crafts Federation), hvor der bliver sat fokus på de medvirkende landes traditioner og udvikling af kreative håndværk.

Sommerlukket

Sekretariatet holder lukket i ugerne 28-31. Der vil være IT- og ASA-support i alle ugerne undtagen uge 27.

Formandstræf

Den 5. november afholder vi formandstræf på Hørvævmuseet på Fyn. Her dykker vi ned i den særlige opgave, man løfter som formand, og I vil få god tid til at tale med de andre deltagere. Skriv til udviklingskonsulent Laura Nielsen, laura@fora.dk, hvis du har ideer til programmet.

Skoleledertræf

Sæt allerede nu kryds i kalenderen, når vi inviterer alle skoleledere til årets skoleledertræf den 30/9 - 1/10. I år prøver vi noget nyt, nemlig at tage på en lille studietur til Aalborg, hvor FOKUS Folkeoplysning bor. Her får vi lejlighed til at blive klogere på, hvordan man kan arbejde med medlemskaber, klippekort, fleksibel tilrettelæggelsesformer, aktiv markedsføring og udvikling af helt nye typer af aktiviteter for at styrke og udvikle sin forening. Der foregår rigtig mange spændende og inspirerende ting i FOKUS, som vi er sikre på, at vi kan lære noget af. Programmet er ved at blive udviklet, så hold øje med invitationen, som kommer inden sommer.